

je-li postaráno o dozor nad dětmi ostatními učiteli, pokud se týče dáti jim k tomu pokyny. Že by byl obžalovaný C. tak učinil, ani se nehájil.

Pokud jde o obžalované D. a E., spočívá jejich zavinění v tom, že vůbec žádný dozor nad dětmi v kritické době nekonali a věci pozornost nevěnovali, ač viděli, že na pramici je tak veliké množství dětí, povoz a několik dospělých osob a že C. je zaneprázdněn dozorem nad koňmi, takže si museli uvědomiti, že tu není nikoho, kdo vykonává povinný dozor nad bezpečností dopravy dětí.

Z toho všeho tudíž vysvítá, že kdyby se byli obžalovaní podle své nahore naznačené povinnosti zachovali, byli by museli včas postřehnouti hrozící nebezpečí, neboť podle zjištění rozsudku již asi po 4 m jízdy, tedy v místech, kde hloubka vody nebyla ještě tak značná, dostávala se voda do pramice, takže děti začaly křičeti, a mohli tudíž naříditi, aby se převozník s prámem okamžitě vrátil, v kterémžto případě by k neštěstí buď vůbec nebylo došlo, nebo aspoň ne v takovém rozsahu, jak se stalo.

Ježto obžalovaní učitelé zanedbali zákonnou povinnost dozoru a zanedbání to bylo jednou z příčin neštěstí při plavbě vodní, při němž přišlo o život 32 lidí, je v jejich jednání naplněna skutková podstata přečinu podle §§ 335, 336 b) a 337 tr. z. po stránce objektivní i subjektivní.

Čís. 5891.

Pojem a význam přitěžujících (polehčujících) okolností v zákoně j m e n o v i t ě uvedených a přitěžujících (polehčujících) okolností označených v zákoně toliko v š e o b e c n ě.

Sazba podle druhého odstavce § 100 tr. zák. je samostatnou sazbou jediné, zakládá-li se na přitěžujících okolnostech (počtem pěti) v tomto ustanovení j m e n o v i t ě uvedených.

Opírá-li se však použití předpisu druhého odstavce § 100 tr. zák. o jiné přitěžující okolnosti označené zde toliko v š e o b e c n ě, nejde o zvláštní zákonnou sazbu, nýbrž pouze o stupeň jednotné trestní sazby (od šesti měsíců do pěti let).

Přitěžujícími okolnostmi v § 100, odst. 2 tr. zák. všeobecně označenými mohou býti toliko takové, jež se rovnají svým významem a svou důležitostí přitěžujícím okolnostem jmenovitě tam uvedeným.

(Rozh. ze dne 4. května 1937, Zm II 110/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku porotního soudu, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí vydíráním podle § 98, lit. a) tr. z.

Z d ů v o d ů:

Zmateční stížnosti, jež napadá z důvodu zmatečnosti podle čís. 12 § 344 tr. ř. rozsudek pouze ve výroku o trestu a brojí proti tomuto výroku zároveň i odvoláním, nelze přisvědčiti.

Porotci odpověděli z otázek položených jim ohledně viny kladně na otázku, znějící na zločin vydírání podle § 98 a) tr. z., na přestupek krádeže podle § 460 tr. z. a na přestupky podle §§ 32, 36 zbroj. pat., zamítli však otázku, znějící na zločin podle §§ 8, 152, 155 a) tr. z., jakož i s otázkou touto souvisící eventuální otázky na přestupek podle § 411 a §§ 8, 411 tr. z. Vzhledem k tomu uznal porotní sbor soudní obžalovaného vinným trestnými činy prv uvedenými a vyměřil mu trest podle § 100 tr. z., druhé sazby, dvěma lety těžkého žaláře s příslušným zostřením. Při výměře trestu shledal soud podle odůvodnění rozsudku přitěžujícím: souběh zločinu s třemi přestupky, zpětlost u přestupku krádeže a u přestupků zbrojního patentu, pokračování v násilném jednání u zločinu podle § 98 a) tr. z., »při čemž bylo použito střelné zbraně a S. byl dosti vážně zraněn, neboť broky proletěly skrze dvoje kalhoty lýtkem až ke kosti, a že obžalovaný jako poddůstojník s válečnými zkušenostmi a starý pytlák znal účinky střelení broky čís. 6 a mohl si uvědomiti, že na vzdálenost, na kterou po druhé střílel směrem proti S., může i usmrtiti«. Polehčujícím uznal soud doznání.

Stížnost uplatňuje, že porotní sbor soudní vykročil v neprospěch obžalovaného z mezí trestní sazby; při tom vyslovuje náhled: 1. že přísnější sazby § 100 tr. z. může býti použito jen, jsou-li dány buď přitěžující okolnosti jmenovitě uvedené v § 100, odst. 2 tr. z., nebo sice i jiné okolnosti, avšak takové, které se rovnají důležitostí okolnostem jmenovitě uvedeným, 2. že v porotním řízení musejí býti okolnosti druhu, uvedeného pod 1., zjištěny výrokem porotců; v souzeném případě nebyly prý však zjištěny výrokem porotců žádné přitěžující okolnosti, tím méně pak okolnosti, jaké má na mysli ustanovení § 100, odst. 2 tr. z.

Podle ustálené judikatury zrušovacího soudu, opřené o doslov zákona (viz čís. 353, 4014 Sb. n. s.), je vykročení z mezí zákonné sazby trestní důvodem zmatečnosti výroku o trestu (§ 344, čís. 12, § 281, čís. 11 tr. ř.) pouze tehdy, když se trestní sazba zákonná zakládá na přitěžujících nebo polehčujících okolnostech v zákoně jmenovitě uvedených. Jen tyto v zákoně jmenovitě uvedené přitěžující (polehčující) okolnosti má na zřeteli předpis § 322 tr. ř., který stanoví, že okolnosti přitěžující a polehčující jsou jen tehdy předmětem otázek porotcům dávaných, zakládají-li takovéto okolnosti po zákonu změnu trestní sazby nebo druhu trestu (srovn. rozh. čís. 3078 a 3411 Sb. n. s. tr.).

Takovéto okolnosti nebo skutečnosti jim odpovídající nesmí v porotním řízení zjišťovati (na ně uznati) porotní sbor soudní sám, aniž porušil zákon a zavínil zmatek podle čís. 12 § 344 tr. ř., nýbrž musejí býti zjištěny výrokem porotců, ať už kladnou odpovědí na otázku hlavní (eventuální podle § 320 tr. ř.), či na zvláštní dodatkovou otázku ve smyslu § 322, odst. 1 tr. ř.

Za okolnosti jmenovitě v zákoně uvedené — na rozdíl od okolností všeobecně označených — lze pokládati jen ony, které jsou v zákoně, t. j. v ustanoveních trestního zákona obsahujících určení trestu, označeny určitými skutkovými znaky (poměry) a které touto určitostí umožňují rozdělení trestu zákonem stanoveného ve více ostře a seznatelně ohraničených, nikoli vzájemně splývajících sazeb trestních, takže volba těchto

okolností je odňata soudcovskému uvážení. Jen tu možno pouhým srovnáním zjištění rozsudku s použitou trestní sazbou — v čemž tkví podstata hmotněprávního zmatku podle čís. 11 § 281, resp. čís. 12 § 344 tr. ř. — seznati, zda byla trestní sazba překročena, a vysloviti, což jest účelem zmateční stížnosti do výroku o trestu, že výrokem o trestu bylo použito nesprávně hmotněprávního předpisu a porušen byl tak zákon, jímž byl soudce (porotní sbor soudní) povinen se řídit (rozh. víd. nejv. soudu čís. 30, uveřejněné v Manzově sbírce Mayer Commentar II k § 281, čís. 11 tr. ř.). Uvedené možnosti a tím podkladu pro uplatňování zmatku není tam, kde zákon nespécifikuje přitěžující okolnosti, nýbrž činí přísnější potrestání závislým na existenci blíže neuvedených »přitěžujících« (§§ 178, 184, 202 tr. z.), »velmi přitěžujících« (§ 128 tr. z.), nebo »zvláště přitěžujících okolností« (§ 205 a) tr. z.), nebo sice uvádí jednotlivě přitěžující okolnosti, avšak jen neurčitými abstraktními pojmy (»velikost zlomyslnosti a nebezpečnosti« — § 86 tr. z., »je-li škoda zvláště důležitá, nebo je-li tu zvláštní zlomyslnost« — § 89 tr. z., »podle toho, jak zlomyslnost a škoda je veliká« — § 103 tr. z., »je-li lest veliká nebo byla-li způsobena skutečně značná škoda« — § 105 tr. z., »podle velikosti částky, úskoku a škody« — § 186 tr. z.). Tu ponechává zákon soudci určení a konkretisování těchto jen povšechně označených pojmů, takže může také on nalézt na vyšší sazbu, a přenechává tedy její použití volnému uvážování soudcovskému. Výrok o trestu se v takových případech opírá o arbitrární úvahy a jeho přezkoumání v mezích zákonem stanovených pro volné uvážení soudcovské (a uznání na trest přísnější nebo mírnější) jest účelem a může býti předmětem jedině opravného prostředku odvolání podle § 283 tr. ř., a to za předpokladů tam uvedených; neboť zde podléhají předpoklady přísnějšího potrestání přímému přezkoumání vyšším soudem na podkladě spisů. V těchto případech nepředpisuje zákon položení otázek porotcům, naopak přenechává soudnímu sboru porotnímu, aby uložil trest případu přiměřený v mezích trestní sazby, prozkoumav pečlivě okolnosti přitěžující a polehčující (§ 338 tr. ř.).

Paragraf 100 tr. z., podle něhož byl v souzeném případě vyměřen trest, obsahující pohružku trestem na zločiny, uvedené v §§ 98 a 99 tr. z., stanoví: »Trestem jest těžký žalář od šesti měsíců až do jednoho roku (odst. 1). Jsou-li tu okolnosti přitěžující, zvláště když ten, s nímž bylo zle nakládáno, byl učiněným násilím nebo nebezpečnou pohružkou po delší čas v trapný stav uveden; hrozeno-li bylo vraždou nebo žhářstvím; když škoda, již bylo hrozeno, převyšuje 20.000 Kč, nebo když škoda, která by vzešla z vynucovaného plnění, dopuštění nebo opominutí, převyšuje 10.000 Kč (§§ 1 a 2, odst. 2 zák. čís. 31/1929 Sb. z. a n.), nebo kdyby vyhrůžka směřovala proti celým obcím nebo okresům, vyměřen buď za trest těžký žalář od jednoho až do pěti let (odst. 2.)«.

Vzhledem k tomu, co výše uvedeno, nemůže býti pochybnosti o tom, že uvedených pět přitěžujících okolností, které jsou označeny určitými skutkovými znaky, je považovati za přitěžující okolnosti v zákoně uvedené jmenovitě ve smyslu § 281, čís. 11 a § 344, čís. 12 tr. ř. a tedy za okolnosti, které zakládají po zákonu změnu trestní sazby (§ 322, odst. 1 tr. ř.). Tyto okolnosti musejí býti uvedeny ve výroku rozsudku (§ 260, odst. 1, čís. 1 tr. ř.) a zjištěny (skutkové okolnosti je naplňující) podle

§ 270, odst. 2, čís. 5, věta 1 tr. ř. v důvodech rozsudku a v porotním řízení přísluší jejich zjištění podle § 322 tr. ř. jedině porotcům.

Naproti tomu zákonem použitá úvodní slova: »jsou-li tu okolnosti přitěžující, zvláště . . .« jasně přesvědčují, že výpočet těchto okolností není taxativní, že tudíž mohou přivoditi přísnější trestnost ještě jiné, v zákoně výslovně neuvedené okolnosti, což sama stížnost uznává (viz i Dr. Altmann, str. 293). Neuvádí-li jich zákon jmenovitě, přenechává soudu (porotnímu sboru soudnímu) volbu těchto dalších okolností a jich ocenění, t. j. úvahu, zda jim shledané jiné přitěžující okolnosti jsou s to, aby ospravedlnily výměru trestu podle druhého odstavce § 100 tr. z. Z díkce zákona, který po zmíněných úvodních slovech jmenuje pět zvláštních přitěžujících okolností, při čemž spojuje jich vyjmenování slovem »zvláště«, nutno usuzovati, že zákonodárce měl v tomto případě na mysli vedle výslovně uvedených okolností jen takové, které se jim rovnají svou důležitostí (Herbst: Commentar, vyd. 1882, str. 285). Než úsudek, zdali ty které okolnosti soudem shledané mají tuto povahu a mohou býti proto důvodem pro použití přísnějšího trestu podle druhého odstavce § 100 tr. z., je právě věcí (volného) soudcovského uvážení, právě tak jako otázka, jsou-li tu vůbec tyto okolnosti. Proto mohou tyto otázky tvořiti jen předmět odvolání a nikoli zmáteční stížnosti.

Z toho, co uvedeno, vyplývá, že sazba stanovená v druhém odstavci § 100 tr. z. přichází v úvahu jako samostatná sazba jedině, pokud jde o oněch pět přitěžujících okolností, které jsou uvedeny v druhém odstavci § 100 tr. z.; pokud však jde o jiné přitěžující okolnosti, nejde o zvláštní zákonnou trestní sazbu podle § 281, čís. 11 tr. ř., pokud se týče podle § 322 tr. ř., nýbrž ve smyslu ustálené judikatury pouze o díl jednotné trestní sazby, tedy v souzeném případě o trest těžkého žaláře od 6 měsíců až do 5 let, poněvadž jeho užití spočívá tu toliko na ryze arbitrních úvahách. Tyto jiné přitěžující okolnosti nejsou vzhledem k předešlým vývodům předmětem otázek na porotce ve smyslu § 322, odst. 1 tr. ř., nemusejí jimi býti zjištěny a nejde proto o porušení hmotného zákona, o vykročení z trestní sazby ve smyslu § 344, čís. 12 tr. ř., zjistí-li tyto okolnosti nebo uzná-li na ně porotní sbor soudní sám a odůvodní-li jimi výměru trestu podle druhého odstavce § 100 tr. z. Mínil-li tudíž stížnost, že okolnosti přitěžující, jež mohou odůvodniti výměru trestu podle druhého odstavce § 100 tr. z., musejí býti v případě, že byly skutky, ohrožené trestem podle § 100 tr. z., souzeny porotou, za všech okolností zjištěny výrokem porotců — třeba šlo jen o okolnosti, jež zákon nevypočítává, — a spatřuje-li v tom, že v souzené věci nebyl zachován tento postup, vykročení z trestní sazby, jest její náhled, spočívající v neuvědomení si nahoře uvedených zásad, mylný.

Když tudíž byl porotní sbor soudní podle zákona oprávněn použití k odůvodnění výměry trestu uvedené v § 100, odst. 2 tr. z. i jiných okolností, nežli okolností tamtéž výslovně a jen příkladmo uvedených, a také v souzeném případě použil skutečně jen takovýchto okolností, zakládá se jeho výrok o trestu na úvahách čistě arbitrních, nemůže jíti vůbec o vykročení z trestní sazby zakládající se na okolnostech přitěžujících v zákoně jmenovitě uvedených a tím ani o zmátečnost rozsudku podle § 344, čís. 12 tr. ř.

Pokud při ústním roku uvedl obhájce obžalovaného, že § 100 tr. z. je zcela ojedinělým případem, kde se sbíhají okolnosti přitěžující jmenovitě uvedené s takovými, jež jsou předmětem úvah pouze arbitrních, možno ho poukázati na to, že § 6, čís. 1 zákona na ochr. rep. ve znění § 1, písm. a) zák. čís. 130/1936 Sb. z. a n. činí rovněž vyšší trestnost zločinu vojenské zrady závislou jednak na jmenovitě uvedených, t. j. striktně určených přitěžujících okolnostech (viz první dva případy), a jednak na přitěžujících okolnostech, jež možno posouditi jenom podle zásad volného uvážení, ať jsou uvedeny příkladmo nebo zachyceny jen všeobecným obratem »za jiných okolností zvláště přitěžujících«.

Zmateční stížnost je proto, pokud vytýká, že okolnosti přitěžující, tvořící předpoklad soudem použité sazby trestní, nebyly zjištěny výrokem porotců, bezdůvodná. Jinak jsou její vývody věcně napadáním arbitrních úvah a tudíž provedením opravného prostředku odvolání a bude na ně při vyřízení tohoto opravného prostředku vzat zřetel, neboť nesprávné označení opravného prostředku není na závadu, aby nebyl vyřízen podle svého obsahu a účelu. — — —

Čís. 5892.

Súkromný návrh v smysle § 110 a nasl. tr. zák. môže učiniť poškodený nielen sám osobne, ale i prostredníctvom zástupcu, ktorého k podaniu návrhu výslovne zmocnil.

(Rozh. zo dňa 4. mája 1937, Zm III 76/37.)

Na jvyšší súd v trestnej veci proti A. pre zločin sprenevery zmätočnú sťažnosť obžalovaného čiastočne odmietol, čiastočne zamietol.

Z d ô v o d o v:

Zmätočnej sťažnosti založenej na vecnom dôvode zmätočnosti podľa § 385, čís. 1 c) tr. p. neľze priznať oprávnenie.

V tomto smere sťažovateľ vytýka, že trestné pokračovanie proti nemu nemalo byť zahájené alebo malo byť zastavené, pretože jedine oprávnená poškodená strana — ministerstvo zemedelstva — neučinilo potrebný súkromný návrh v smysle § 358, odst. 3 tr. zák.

Podľa ustáleného rozhodovania najvyššieho súdu (srovn. na pr. Zm IV 478/30, Zm IV 651/36) môže učiniť súkromný návrh v smysle § 110 a nasl. tr. zák. nielen poškodený sám osobne, ale i prostredníctvom zástupcu, tedy najmä i prostredníctvom osoby tretej, ktorú k podaniu návrhu výslovne zmocnil. V súdenom prípade bol poškodenou stranou štát a mal zcela nepochybne právo navrhnúť prostredníctvom svojich výkonných orgánov, ministerstva zemedelstva alebo riaditeľstva štátnych lesov a statkov, stíhanie vinníka trestným pokračovaním. Podľa zistenia odvolacieho súdu ministerstvo zemedelstva dalo tohože dňa, kedy sa dozvedelo o trestnom čine sťažovateľovom, t. j. dňa 1. augusta 1935, telefonicky príkaz riaditeľstvu štátnych lesov a statkov v Ž., aby učinilo na obžalo-